

Datum
2023-04-24
Vår referens
Linda Gustavsson
Verksamhetscontroller
linda.gustavsson2@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Uppföljning av barn och unga i samhällsvård i Malmö stad 2022 STK-2023-619

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har översänt rapporten Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2022 till kommunstyrelsen. I rapporten redovisas uppföljning av barn och unga som varit placerade i dygnsvård i jourhem, familjehem, på institution samt i stödboende av arbetsmarknads- och socialnämnden i Malmö stad under 2022.

Uppföljningen visar att utvecklingen vad gäller barn och unga i samhällsvård 2022 i stort är oförändrad jämfört med föregående år. Under 2022 var drygt 1200 barn och unga i åldrarna 0–20 år placerade i någon form av samhällsvård. Pojkarna är i majoritet bland placeringarna. Antalet barn som är placerade i familjehem har ökat marginellt medan antalet institutionsplaceringar och placeringar i stödboende i stort är oförändrade.

Rapporten bifogas i sin helhet till ärendet. Förslaget är att kommunstyrelsen lägger informationen i rapporten Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2022 till handlingarna.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen lägger informationen i rapporten Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2022 till handlingarna.

Beslutsunderlag

Rapport om barn och unga i samhällsvård 2022

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 230330 § 92

G-Tjänsteskrivelse KSAU 230502 Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2022

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-05-02

Kommunstyrelsen 2023-05-17

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har översänt rapporten Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2022 till kommunstyrelsen. I rapporten redovisas uppföljning av barn och unga som varit placerade i dygnsvård i jourhem, familjehem, på institution samt i stödboende av arbetsmarknads- och socialnämnden i Malmö stad under 2022.

Uppföljningen är en del av arbetsmarknads- och socialnämndens systematiska kvalitetsarbete och ett underlag för verksamhetsutveckling. Syftet är att ge en samlad bild och en helhetssyn på nämndens arbete med samhällsvården av barn och unga samt ge grunden till en likvärdig uppföljning.

Rapporten i korthet

Utvecklingen vad gäller barn och unga i samhällsvård 2022 är i stort oförändrad jämfört med föregående år. Under 2022 var drygt 1200 barn och unga i åldrarna 0–20 år placerade i någon form av samhällsvård. Pojkarna är i majoritet bland placeringarna. Åldersfördelningen mellan grupperna 0–12 år respektive 13–17 år är jämn. Dessa utgör ungefär 85 procent av de placerade barnen, resterande är mellan 18–20 år. Antalet barn som är placerade i familjehem har ökat marginellt medan antalet institutionsplaceringar och placeringar i stödboende i stort är oförändrade.

Den volymstatistik som presenteras i rapporten är inhämtad från statistikverktyget Koll. Verksamhetsuppföljning av jourhems- och familjehemsplaceringar har skett genom sammanställning av enkäter som ansvariga socialsekreterare fyllt i. Verksamhetsuppföljning av institutionsplaceringar har skett genom sammanställning av noteringar i så kallade styrkort, detta arbete är under utveckling. Verksamhetsuppföljning av stödboendeplaceringar görs inte i dagsläget.

Då uppföljning som inte omfattar volymstatistik bygger på manuell rapportering och registrering av enkäter och styrkort finns det enligt arbetsmarknads- och socialnämnden risk för bortfall och felaktig registrering. I rapporten finns uppgifter om urval, underlag och bortfall för de olika placeringsformerna.

Jourhemsplaceringar

Med jourhemsplacering avses en särskild typ av familjehem som används när barn och unga behöver placeras i en akut situation. Antalet jourhemsplaceringar har varit ungefär lika många 2022 som 2021. Könsfördelningen har varit jämn. Under 2022 har 223 barn och unga påbörjat

en insats i jourhem, vilket är något färre jämfört med 2021.

Underlaget till verksamhetsuppföljning av jourhemsplaceringar omfattar 275 barn (bortfall cirka 15 procent). Verksamhetsuppföljningen visar bland annat att omsorgssvikt, relationsproblem, misshandel av barnet samt psykisk ohälsa eller missbruk hos föräldern anges som de vanligaste orsakerna till placering i jourhem. Uppföljningen visar vidare att drygt 20 procent av de jourhemsplacerade barnen varit placerade mindre än en månad. Nästan 40 procent av barnen har varit placerade mer än sex månader. Brist på lämpligt familjehem anges som främsta anledningen till att placering pågått mer än sex månader.

Familjehemsplaceringar

Familjehem är en vårdform för barn i behov av längre placeringar i en normaliserande miljö som erbjuder nära och stödjande relationer med vuxna. Under 2022 har drygt 500 barn och unga i åldrarna 0 – 20 år haft en pågående placering i familjehem. Under 2022 har 162 barn påbörjat en insats i familjehem vilket är ungefär lika många som föregående år.

Underlaget till verksamhetsuppföljning av pågående familjehemsplaceringar omfattar 399 barn (bortfall cirka 15 procent), och för nya placeringar 75 barn (bortfall cirka 50 procent). Verksamhetsuppföljningen visar bland annat att vanliga orsaker till placering i familjehem är att barnen kommit som ensamkommande till Sverige, missbruk eller psykisk ohälsa hos förälder samt omsorgssvikt. Av barnen med pågående familjehemsplacering har 78 procent haft fyra möten eller fler med sin socialsekreterare, vilket är en ökning jämfört med 2020 då samma siffra var 63 procent. Under året har vårdsnaden för 20 barn flyttats över till familjehemsföräldrarna.

Uppföljning som rör sammanbrott, det vill säga att en placering oplanerat avbryts och att barnet eller den unge omplaceras i annan dygnsvård, visar att 25 sådana ärenden rapporterats för 2022. Ungefär hälften av dessa bedöms bero på familjehemmets bristande resurser. I en tredjedel har orsaken bedömts vara barnets beteende. I resterande fall rapporteras olika orsaker som inte går att sammanställa till en kategori. Av de barn som varit med om ett sammanbrott har två tredjedelar haft två eller fler handläggare. Den höga andelen barn som bytt handläggare behöver enligt arbetsmarknads- och socialnämnden uppmärksammas då återkommande byten av handläggare sannolikt påverkar barnets upplevelse av vården och kan ha betydelse när det gäller risken för sammanbrott.

Familjehemsplacerade barns hälsa och skolgång

Av verksamhetsuppföljningen framkommer att närmare 90 procent av barnen med pågående familjehemsplacering fått en hälsoundersökning och en undersökning av sin tandstatus, vilket är ungefär lika många som föregående år. En förbättring av andelen barn som undersökts såväl kring hälsa som kognitiv förmåga har skett under de senaste åren. Ungefär hälften av barnen har haft behov av åtgärder kring sin hälsa. Psykiska hälsoproblem framkommer något oftare än fysiska.

Samverkan kring familjehemsplacerade barns skolgång sker huvudsakligen genom Skolfam som är en evidensbaserad insats för att stödja familjehemsplacerade barns skolgång. Av verksamhetsuppföljningen framkommer att nästan 60 procent av de familjehemsplacerade barnen som ingått i underlaget nått målen i skolan 2022, vilket är något högre än 2021 då cirka hälften av barnen nådde målen. Arbetsmarknads- och socialnämnden följer Skolfams resultat vad gäller barnens gymnasiebehörighet. Under 2020–2022 har 28 barn med Skolfam-insats gått ut årskurs nio. Av dessa har 20 barn, eller 71 procent, nått gymnasiebehörighet efter årskurs nio.

Institutionsplaceringar

Institutionsplaceringar omfattar placering på hem för vård eller boende (HVB) och de särskilda ungdomshem som drivs av statens institutionsstyrelse (SIS). Placeringsformen är vanligare för ungdomar med egen problematik. Under 2022 har 629 barn och unga mellan 0–20 år haft en pågående placering på institution, vilket är ungefär lika många som 2021. Knappt 40 procent av de placerade på institution har varit flickor. Könsfördelningen har jämnats ut något under de senaste åren vilket bedöms bero på att antalet ensamkommande barn, som till största del var pojkar, har minskat.

Underlaget till verksamhetsuppföljning av institutionsplaceringar omfattar 46 barn i åldrarna 13–20 år som avslutat en minst två månader lång institutionsplacering under 2022. Det är ungefär en tiondel av de barn och unga som under året avslutat en placering på institution och innebär att underlaget är för litet för att slutsatser ska kunna dras för hela målgruppen.

Verksamhetsuppföljningen visar bland annat att vårdplan funnits i samtliga ärenden och att barnet och socialsekreteraren haft tät kontakt, minst varannan månad, i fler än hälften av ärendena.

Institutionsplacerade barns hälsa och skolgång

Av de 46 barn och unga som utgör underlag för verksamhetsuppföljningen har tre fjärdedelar antingen remitterats till, eller fått en hälsoundersökning. Ungefär en tredjedel har haft behov av åtgärder för sin hälsa. Barnets hälsobehov har i de flesta ärenden följts upp under placeringen. Det finns enligt arbetsmarknads- och socialnämnden behov av fortsatt arbete med att implementera rutinerna för hälsoundersökningar inklusive tandvårdsundersökning.

För institutionsplacerade barn sker samverkan mellan socialtjänst, skola och institution i enlighet med de förvaltningsövergripande rutinerna om samverkan för obruten skolgång. I 43 procent av ärendena har information om måluppfyllelse i skolan inte noterats i styrkortet. Verksamhetens bedömning är att barnets skolgång i de flesta fall följts upp under placeringen.

En uppföljning 2021 visade att rutinerna kring samverkan för obruten skolgång överlag var kända och följdes där de var tillämpliga. Uppföljningen visade även att det fanns svårigheter att följa rutinen vid placeringar utanför Malmö och dess närmommuner, främst gällande ansvarsfördelning. Under 2022 har arbetsmarknads- och socialförvaltningen genomfört förbättringar av rutinerna tillsammans med grundskoleförvaltningen.

Stödboendepaceringar

Stödboende är en placeringsform för barn och unga mellan 16–20 år som har behov av eget boende med individanpassat stöd. Under 2022 har 246 barn och unga varit placerade i stödboende. Det är ungefär lika många som 2021. Av de som varit placerade i stödboende har 14 varit under 18 år, övriga har varit mellan 18 och 20 år. Drygt 40 procent av de som är placerade i stödboende är flickor.

Andelen stödboendepaceringar i egen regi har ökat successivt till drygt 40 procent 2022, samma siffra 2020 var knappt 20 procent. Enligt arbetsmarknads- och socialnämnden beror det exempelvis på att antal platser i egen regi utökats och att antal ensamkommande barn minskat, vilka initialt var en central målgrupp när placeringsformen inrättades. En annan faktor, som enligt nämnden kan ge avtryck i statistiken, är att rutiner för hur stödboendepaceringar ska registreras i verksamhetssystemet har förtydligats.

Barns åsikter och delaktighet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har 2022 deltagit i SKR:s nationella brukarundersökning gällande bland annat placerade barn och unga från 13 år. Barn och unga i nämndens egna HVB och stödboende har getts möjlighet att delta i brukarundersökningen, men inte de som är externt placerade. Svarsfrekvensen 2022 var högre för familjehemsplacerade barn jämfört med 2021, och lägre för barn och unga placerade på HVB och stödboende.

I undersökningen svarade 45 barn och unga på familjehemsenkäten, 14 på HVB-enkäten och 16 på enkäten för stödboende. En sammanfattning av de placerade barnens synpunkter visar bland annat att de familjehemsplacerade barnen svarat att de är mindre nöjda 2022 än 2021 på frågor om trivsel, trygghet och stöd. Familjehemsplacerade flickor är mindre nöjda med dessa områden än pojkarna.

Sammanfattningen visar vidare att ungdomar på institution är mer nöjda 2022 jämfört med 2021. Ungdomar på institution är nöjda med stödet de får kring skolgång och hälso- och sjukvård och det finns i hög grad någon vuxen att prata med när de behöver. Sammanfattningen visar även att ungdomarna trivs i stödboende, pojkar i lite högre grad än flickor samt att ungdomar på stödboende är nöjda med stödet de får för att planera sin framtid.

Utvecklingsarbete

I rapporten beskrivs det systematiska kvalitetsarbete och utvecklingsarbete som arbetsmarknads- och socialnämnden utfört inom området placerade barn och unga 2022. Det finns även en planering för utvecklingsarbetet 2023. Exempel på utvecklingsarbete som ska genomföras under 2023 är översyn av inriktning, målgrupp och metoder på HVB i egen regi, förbättrad utbildning och utvecklat stöd till familjehem, förtydligande av rutiner och fortsatt utveckling av verksamhetsuppföljning av placerade barn och unga.

Stadskontorets förslag

Att informationen i rapporten Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2022 läggs till handlingarna.

Ansvariga

Anna Westerling Ekonomidirektör
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör